

Duurzaam inkopen: op naar de 100 procent

De rijksoverheid wil dat in 2010 alle door haar ingekochte goederen, diensten en werken voldoen aan het predikaat 'duurzaam'. De gemeenten streven naar 75 procent in 2010 en 100 procent in 2015.

Halen zij deze ambitie en hoe pakken zij duurzaam inkopen aan? Een wethouder, raadslid en ambtenaar geven antwoord op deze vragen. Om duurzaam inkopen naar een hoger plan te tillen, is op initiatief van het Klimaatverbond een wedstrijd duurzaam inkopen gehouden.

“Opmerkelijk aan ons beleid is dat duurzame inkopen 5 procent meer mogen kosten dan gangbare. We hebben er dus extra geld voor over”, vertelt PvdA-wethouder Houkje Rijpstra van de gemeente Tytsjerksteradiel. “Wij streven ernaar dat al onze inkopen voldoen aan de door SenterNovem ontwikkelde duurzaamheidscriteria. Soms gaan we zelfs verder. We zijn bezig met het aanschaffen van nieuwe vuilnisauto's, achterladers worden vervangen door zijladers. Bij deze aankoop zijn we kritischer dan de SenterNovem-criteria op punten als brandstofgebruik,

geluidsniveau en mogelijkheden voor recycling. Cradle to cradle staat bij ons hoog in het vaandel.”

Ook sociale aspecten spelen een prominente rol in het beleid voor duurzaam inkopen van Rijpstra's gemeente. “We zijn Millenniumgemeente en op weg naar het predikaat Fairtrade Gemeente. Het aardige is dat er zowel vanuit de raad, het college als de ambtelijke organisatie initiatieven komen om steeds een paar stappen verder te zetten. Dat geeft aan dat er veel draagvlak is voor duurzaam inkopen. Een voorbeeld: in één van de dorpen is een tennisbaan

met twee toegangen. Het beleid van de gemeente is om er maar één van lampen te voorzien. Op verzoek van de gebruikers van de baan is de tweede ingang ook verlicht, met behulp van energiezuinige LED-lampen. Dat geeft aanleiding om vaker LED-verlichting toe te passen.”

Rijpstra benadrukt dat het belangrijk is het invoeren van duurzaam inkopen goed aan te pakken. “De eerste slag die je moet maken, is het inbedden in de organisatie. Er zijn veel mensen die zich met inkopen bezighouden. Het is inspirerend om te zien hoe zij er mee

bezig zijn, maar ook hoe het buiten de gemeente wordt opgepakt. Er zijn meer bedrijven in de weer met duurzaamheid dan ik ooit dacht.”

Zij adviseert om als wethouder niet in je eentje duurzaam inkopen onder je hoede te hebben. “Ik coördineer een en ander, maar zonder mijn collega's kan ik niets. Zij zijn verantwoordelijk voor de inkopen die onder hun portefeuille vallen en het is goed dat zij zelf uitdragen dat duurzaam inkopen tot mooie dingen leidt. Duurzaam inkopen moet voor langere tijd zijn vastgelegd, het mag niet stoppen als ik weg ben. We liggen goed op koers om de doelstelling van 100 procent in 2015 te halen.”

Meer ambitie gewenst In Gouda is GroenLinks raadslid Michel Klijmij eens nagegaan wat zijn gemeente doet op het gebied van duurzaam inkopen. “Dat blijkt best veel te zijn. Het college van burgemeester en wethouders, waarvan mijn partij deel uitmaakt, is er mee bezig zonder er echt ruchtbaarheid aan te geven. Ik zou graag wat meer ambitie zien, maar het is lastig dat als raadslid te eisen. Je bent er voor de hoofdlijnen en inkoop is een uitvoeringsonderwerp. Daar moet je wat afstand van houden.”

Klijmij beschouwt ‘duurzaam’ als iets dat verder gaat dan milieu. “Fairtrade bijvoorbeeld hoort er nadrukkelijk bij. We zijn een Millenniumgemeente, ik zie een duidelijk verband tussen beide. Je moet als het gaat om duurzaamheid over grenzen heen kijken, naar de wereld als geheel.” Hij loopt er tegenaan dat raadsleden van andere partijen duurzaam inkopen vaak betitelen als ‘duur’. “In een tijd van bezuinigingen, zoals nu, is dat een lastig gegeven. Er is natuurlijk het mooie voorbeeld van de spaarlamp: de investering is relatief hoog, maar wordt snel terugverdiend.” De gemeente Gouda haalt op dit moment een duurzaam inkooppercentage van 50 tot 60 procent. Klijmij: “Kijkend naar het tussendoel van 75 procent in 2010, is er dus nog wat te winnen. Als raad moeten we daar scherp op zijn en het college laten uitleggen waarom de doelstelling niet wordt gehaald. Dat is beter dan het op zijn beloop laten waardoor het risico ontstaat dat de aandacht voor duurzaam inkopen wegzakt. Ik snap dat duurzaam inkopen ingewikkeld kan zijn, dat merk ik aan mijn eigen inkoopgedrag. Toch zie ik graag een principiële uitspraak van de raad om een extra

Duurzaamheid, bevorderen van lokale werkgelegenheid en het nemen van maatschappelijke verantwoordelijkheid kunnen elementen zijn van duurzaam inkopen.

zetje te geven. Duurzaamheid moet de standaard worden in deze gemeente.”

Oud papier wordt toilet papier

Wanneer het bestede budget de maat is voor het halen van de doelstellingen voor duurzaam inkopen, zit de gemeente Veere goed. “Wij kopen groene stroom in en dat telt flink door”, vertelt Geert Ridderbos, hoofd interne dienstverlening en automatisering. De gemeenteraad van Veere heeft drie criteria voor het inkoopbeleid vastgelegd. Naast duurzaamheid zijn dat het bevorderen van lokale werkgelegenheid en het nemen van maatschappelijke verantwoordelijkheid (zoals rekening houden met de sociale werkvoorziening). “Die drie criteria moeten we met elkaar in balans brengen en bij onze medewerkers tussen de oren zien te krijgen. We hebben een platte organisatie waarin een groot aantal medewer-

kers verantwoordelijk is voor de inkopen. Het ontbreken van een centrale inkoopcoördinator is wat lastig, maar we komen regelmatig bij elkaar om te bespreken waar we staan en hoe we een en ander kunnen aanpakken.” Een zwakke schakel in duurzaam inkopen is de controle op producenten en leveranciers. Zo bestaat er voor kantoorartikelen een woud aan keurmerken waarvan onduidelijk is welke status deze hebben. Op het gebied van certificering valt nog een wereld te winnen.” Op een aantal terreinen gaat de gemeente Veere verder dan SenterNovem voorschrijft. “Wij leveren ons oud papier aan een papierfabriek in Nederland en krijgen er via het cradle to cradle-principe toilet papier voor terug. Deze maatregel draagt bij aan het verminderen van het vaak verre transport van oud papier dat nogal belastend is voor het milieu.” ■

Wedstrijd duurzaam inkopen

Door duurzaam in te kopen, wil de overheid het goede voorbeeld geven en de markt voor duurzame producten, werken en diensten stimuleren. Voor 45 productgroepen (uitlopend van papier tot dienstauto's) heeft SenterNovem criteria ontwikkeld waaraan duurzaam inkopen moet voldoen. Een voorbeeld: een - van de vele - criteria voor papier is dat dit moet zijn geproduceerd met een chloorgasvrije bleekmethode. SenterNovem heeft de duurzaamheidscriteria zo ontworpen dat alle overheden er bij al hun inkopen en aanbestedingen aan kunnen voldoen. “Op zich mooi dat deze criteria er zijn en dat veel overheden zich er inmiddels aan houden, maar er zou wat meer uitdaging in mogen zitten”, zegt Ike de Haan van het

Klimaatverbond. “De duurzaamheidscriteria zijn minimumeisen. Het zou goed zijn als overheden wat verder durven te gaan en in hun inkoopbeleid meer naar sociale aspecten kijken. Deze liggen onder andere ten grondslag aan keurmerken voor eerlijke handel, zoals het Max Havelaar-keurmerk. Overheden die dit doen, prikkelen ondernemers nog meer om innovatief bezig te zijn. Om zo'n extra inspanning te stimuleren, is er een Wedstrijd Duurzaam Inkopen gehouden onder gemeenten. De winnaar is in november 2009 bekend gemaakt op het congres Duurzame Overheden & Duurzaam Inkopen.

www.senternovem.nl/duurzaaminkopen
www.duurzameoverheden.nl